

**Notícies sobre població, poders civils i exercits als pobles de la marina dels
corregiments de Girona (Part sud) i Mataró en la Guerra del Francès**

Congrés Ocupació i Resistència a la Guerra del Francès: Primera secció o tercera

Francesc Bonastre i Santolària

Introducció

El treball que presentem tracta sobre la Guerra del Francès en la marina dels corregiments de Girona (Part sud) i Mataró. En principi, només volíem fer un estudi del poble de Pineda de Mar ja que existia una documentació municipal del període de la invasió napoleònica i un catàleg que es va fer en l'any 1947. Però, al veure els lligams de la població amb altres municipis, hem cregut que seria més interessant donar una visió més amplia a nivell comarcal. Pel que sabem hi ha dos llibres escrits (La Guerra del Francès a Mataró de Beuleas i Dresaire¹ i Diari d'uns anys de guerra de J.M. Pons i Guri²) i dues comunicacions (La Guerra del Francès al Vallès Oriental³ i La Guerra del Francès segons les memòries d'un hisendat del corregiment de Girona d'Antoni Simón i Tarrés⁴) que fan referència a l'àrea que hem investigat. Però nosaltres ens diferenciem dels anteriors perquè hem intentem fer una major recerca en el cas del corregiment de Mataró i no hem fet un diari per dies en el cas del corregiment de Girona, si no que intentem una aproximació de tots els elements o de cada una de les circumstàncies o les influències que contribueixen a explicar i comprendre millor el que va passar.

Problemàtica: Fonts històriques

Un dels problemes és la dispersió geogràfica de les fonts històriques, a pesar de que els historiadors estem acostumats a viatja d'un arxiu a l'altre, això suposa un temps afegit. Altra dificultat és la falta de fons d'aquest període en alguns arxius i la manca d'arxius municipals i d'arxivers o de personal encarregat de l'arxiu en algunes poblacions, perquè això, fa que ens trobem amb qüestions no resoltes, altres poc conegudes i altres que mai coneixerem. Alguns,

¹ Beulas i Ors, Eloi i Dresaire i Gaudí, Albert, La Guerra del Francès a Mataró (1808-1814), Barcelona, Alta Fulla, 1989.

² Pons i Guri, J.M., Diari d'uns anys de guerra (1808-1814), Argentona, primera edició, L'Aixernador, 1993.

³ "La Guerra del Francès al Vallès Oriental (1808-1814)", La revolució francesa i el procés revolucionari a Catalunya i al País Valencià, Girona, s.e., 1 i 2 de desembre de 1989.

també diran que un altre problema està en la no agrupació amb un sol fons de tota la documentació d'aquest temps, però si aquesta es produeix, podria passar com en l'Arxiu Municipal de Pineda de Mar, perquè la dificultat és l'ordre i la interpretació d'alguns documents del període de la invasió napoleònica que hi ha, perquè això es va fer en els anys quaranta del segle XX probablement per un aficionat de la història com era Josep Font Solsona⁵. Actualment no se li podria dir catàleg perquè són documents agrupats voluntàriament en blocs artificials amb salts cronològics.

Notícies sobre població, poders civils i exercits als pobles de la marina dels corregiments de Girona (Part sud) i Mataró en la Guerra del Francès

1. Població

1.1 Demografia: Un dels primers censos és el de Floridablanca de 1787, però aquesta aproximació és d'uns 20 anys abans de la Guerra del Francès i creiem que en aquests anys les coses han pogut canviar. Després del cens de Floridablanca, els censos de l'època estadística no es fan fins la segona meitat del segle XIX, per tant, durant aquest temps ens trobem interrogatoris, qüestionaris i recomptes⁶

A Pineda si fem cas a les dades, el número de persones el 30 de març de 1806, seria de 1392. Seguin aquest full, el 1797 hi havien 1527 -1519 segons el qüestionari de 28 de novembre d'aquest any- i el 1802 hi havia 1436. De fet, la resposta a les preguntes de 1797 ens explica detalladament que hi ha 148 nens i 136 nenes fins els set anys, que hi ha 590 homes (245 solters, 302 casats i 43 vidus) i 645 dones (245 solteres, 323 casades i 77 vídues). L'estat de la

⁴ Simón i Tarrés, Antoni, "La Guerra del Francès segons les memòries d'un hisendat del corregiment de Girona", L'AVENÇ, número 113, Barcelona, L'AVENÇ, 1998, 42-47.

⁵ Bonastre i Santolària, Francesc, "Josep Font i Solsona: L'arxiu Municipal de Pineda de Mar i la difusió de la història (1946-1975)", dins, Diversos autors, Identitat local i gestió de la memòria. Actes del VII Congrés d'Història Local de Catalunya, primera edició, Barcelona, L'AVENÇ SL, 2004, pàg. 153. Versió completa www.lavenc.com/actes7congres.

⁶ Sobre altres fonts i fons documentals en l'època moderna veure Capdevila, Alexandra, "Pagesos, mariners i comerciants a la Catalunya litoral. El Maresme a l'època moderna", dins, Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, Núm. XV (2004), p. 193-203.

població de 1813 ens dona 912 homes i dones i 300 criatures de dos i tres anys, però trobem estrany que els individus que componen la família inclòs els caps d'aquesta siguin 805. Això, creiem vol dir que la resta són en part servents i població emigrada que viu a Pineda que no són considerats part de la família, però sí que són població. Però tot això podria ser fals, perquè el motiu d'aquest recompte ens fa creure que és conseqüència dels impostos, perquè afegeix que dels 227 caps de família –segons la suma són 226- hi ha 150 (Un 66%) que són pobres i no tenen per pagar les contribucions i, que dels 805 que componen la població, 211 són nens i nenes de dos i tres anys i, que en els anys de 1809 a 1811 han mort 433 persones i han nascut 266.

De moment no tenim gaires dades més, una relació de caps de família de 1800? Ens diu que hi ha a Mataró 2347, a Alella 118, a Argentona 191, a Cabrera 160, a Caldes d'Estrac 67, a Dosrius i Canyamars 121, a Llavanes 194, a Premià 242, a Òrrius 28, a Teià 186, a Tiana 122 i a Vilassar 332. Això, possiblement, ens indicaria que hi hauria bastants pobles amb una població entre 250 i 1000 habitants i, que Mataró, com a capital de corregiment, seria l'excepció. Creiem que l'augment demogràfic de l'època moderna va ser frenat en part per la Guerra Gran i la Guerra del Francès.

1.2. Societat i Economia: Les respostes a les preguntes de 1797 de Pineda confirmarien probablement la continuïtat de l'estructura professional de pagesos (301), mariners (35) i comerciants (Uns 63) durant tots aquests anys a pesar de la guerra en aquests pobles més a prop del mar. Però possiblement en els pobles de la muntanya com Sant Pere de Riu, l'estructura professional era majoritàriament pagesa; en els anys 1796 i 1798 en aquesta població l'estat dels fruits i de les manufactures diu que es produïa majoritàriament blat i vi. Altres productes eren l'ordi, el sègol, les faves i el cànem. Els veïns de Sant Pere de Riu i Hortsavinyà proveïen de llenya a Pineda. Alguns veïns tenien moltons i porcs per la seva manutenció i pocs tenien alguna vaca i algun bou per treballar les terres. A Sant Andreu de

Llavaneres, segons la contribució extraordinària de 1810, hi havia uns 56 pagesos, uns 16 comerciants i només uns 5 pescadors.

Altra cosa era l'estructura social i la divisió del treball; dels 301 pagesos de Pineda, 268 eren jornalers i mossos, 12 eren arrendataris o colons i 21 eren propietaris. Pel que fa als mariners diu només d'ofici i, això, possiblement vol dir que molts també es dedicàvem a aquesta activitat temporalment o estacionalment. A més, no sabem si s'hauria d'afegir els 17 de la Reial Armada. Respecte als comerciants, eren un grup heterogeni: dotze mercaders (Que tenen tenda), un calderer, quatre sastres (amb dos minyons i dos aprenents), dos manyans, tres ferrers, cinc sabaters, quatre teixidors, dos saquers, un esparter, uns set fusters, dos cerers, dos fabricants d'aiguardent, sis fabricants de mitges de cotó, un fabricant de pintes de teixir, un albarder, un barber i quatre paletes. Afegir a aquests les 33 criades, el mestre de l'escola, un noble i dos ciutadans honrats de Barcelona, dos metges, un cirurgià, dos farmacèutics i dos manescals o veterinaris i, no oblidar, la possible influència i/o poder de l'església (Un mossèn encarregat de l'administració de la parròquia, vuit eclesiàstics amb renda –set residents i un que no ho és-, un sagristà no sacerdot, vint-i-quatre sacerdots al convent dels caputxins de les dues viles, etc.) i l'exèrcit (Tres homes a l'exèrcit de terra més un retirat i els disset de la Reial Armada). Els mossens generalment recolzaven el poder civil local mitjançant la seva presència als actes com les quintes –o les crides per sometent-, la recaptació d'imposts, l'elecció de regidors i la difusió d'informació⁷.

Pel que fa a l'urbanisme, en l'any 1797 a Pineda, hi ha 252 cases, d'aquestes, una casa que serveix d'ajuntament que inclou l'hostal, la presó i la carnisseria. Hi ha també un hospital, però només serveix per resguarda els peregrins i els pobres transeünts i, també hi ha una escola de primeres lletres. De fet, per la documentació que hem trobat, l'any 1813, en els pobles de Pineda, Calella i Tordera, hi havia l'escola i l'hospital, però la presó a Tordera no la

⁷ Per exemple, una còpia d'una circular de 29 d'agost de 1812 demanava als mossens que exhortessin i animessin als feligresos perquè matessin francesos.

fan constar. A Pineda l'escola i l'hospital tenen un estat deplorable probablement com a conseqüència de la guerra i no els fan servir i, per això, demanen millores i la pau. A Tordera es queixen dels saqueigs durant la guerra. A Calella diuen que tenen dues escoles de primeres lletres i que els dos mestres demanen més diners; afegeixen que volen una escola de llatí. Pel que fa a les presons, la de Pineda és petita i només es per una temporada curta. A Calella diuen que està en la caserna i que és pels càstigs del senyor batlle i que els presoners paguen les despeses.

Ara bé, com influeix la Guerra del Francès en la població? El pas d'una tropa considerable o no, fos francesa o espanyola, en temps de pau o de guerra, era un problema perquè qualsevol presència de tropes sempre comportava una despesa econòmica i un sofriment social. En temps de pau, el trànsit era controlat i des de el poder superior s'informava als llocs per on passava i on s'havia de proveir. A pesar d'això, hi va haver problemes amb l'exèrcit francès quan va transita pels pobles des de Tordera fins Pineda pel febrer de 1808.

Si en temps de pau ja havia aquests inconvenients, en temps de guerra les coses van anar a pitjor. El subministrament de pa, vi, civada, faves, palla, blat, oli, llenya, cavalls, ases, carros, carn, espardenyes, sabates, etc. des de mitjans de juny de 1808 fins a mitjans de maig de 1814 als diferents exèrcits de part de les diferents poblacions està comprovat pels documents. Certament, els ens municipals dels pobles de l'estudi que tractem, tenien una responsabilitat amb la gent que enviaven a lluita contra els francesos. El primer lloc havien de proveir-los de pa o diners per la seva manutenció –generalment es proveïen de pa, en diners va ser molt poques vegades i es feia pels cas d'una estada força prolongada com ho podia ser el setge de Girona- i, en segon lloc havia de facilitar-los les espardenyes necessàries o indumentària i, controla l'armament mínim o indispensable –els mateixos homes que anaven a lluita portaven les armes pròpies ja que el comú tenia pocs recursos propis i generalment feia una crida

perquè es portessin a l'ajuntament totes les armes o estris necessaris i després es repartien o es manifestava el que portava cada un d'ells-.

A part d'això, els ens municipals i les poblacions estaven subordinades als exèrcits. De bon grat o no, havien de donar tot els que els hi demanaven o exigien i, els casos de violència eren generals, perquè la impossibilitat de complir amb el que demanaven o exigien es va anar incrementant cada vegada més i, el pagament dels impostos o contribucions van ser una despesa econòmica considerable pels poders civils municipals i per les poblacions en general. Ara, hem de dir que també estava previst que part d'aquests subministraments podien ser pagats després pels caps intendants de l'exèrcit espanyol o que podien ser moneda de canvi pel pagament dels diferents impostos o contribucions, però això, creiem que no va equilibrar el dèficit econòmic dels pobles, perquè les despeses que van tenir eren molt més que el que van recuperar. Un exemple d'això, a pesar de la possible exageració en algun moment, el tenim en la carta del 5 de juny de 1814 on l'Ajuntament de Pineda exposa el següent: “Nos hallamos con orden remitida, junto con el apremio de un oficial y dos soldados (Sin haber precedido el aviso de estilo) por la exacción de la tercia del catastro de 1811. Habiendo los vecinos pagado, se tuvo que emplear para la manutención de las compañías de Reserva, mediante bárbaros apremios autorizados por la comisión corregimental en Arenys, que desobedeciendo lo que estaba mandado por el Gobierno Superior de Cataluña en el sistema de unidad, preventivo de que la manutención de dichas compañías debía correr a cuenta de la tesorería y provisión del ejercito, pero lejos de esto se vio este pueblo obligado en haber de pagar veinte mil reales, cuyos recibos se presentaron en contaduría en 16 de septiembre de 1812 (Con otros muchos sin ningún abono), lo que no sucedió en ningún otro corregimiento de emplear tan largo tiempo dichas compañías, que además del gran coste de manutención causó el gravísimo daño de haber quedado aquel año muchas tierras sin poderse sembrar por tener este pueblo más de cien hombres empleados en ellas. Hay más desgracias de la pasada guerra: daños

causados por los enemigos, suministros a tropas. Los recibos presentados en contaduría en 1812, y fin de 1813, importan más de cien mil reales, y los que se perdieron en Tarragona importaban otro tanto cuya desgracia no se había verificado. Si a su tiempo se nos hubiese bonificado su importe, de modo que con lo suministrado tendríamos para pagar seis años de contribución directa; lo que no tendría que padecer este pueblo si estuviera fuera de tránsito por las raciones que diariamente tenemos que entregar a los que vienen prisioneros de Francia. Con el continuo servicio de bagajes sin paga, etc.”⁸.

La resposta de les autoritats superiors espanyoles a aquestes demandes generalment sempre va ser una negació a les peticions d'exempció a pesar de que coneixien i havien publicat exemplars contra els abusos i arbitrarietats en les exigències de racions, pèrdua de bagatges i allotjaments de tropes pel març de 1813. No sabem si els pagaments es van efectuar, però creiem que a nivell general es pot aplicar aquesta fallida econòmica durant els anys de la guerra i després d'aquesta durant uns quant anys. La forma de cobrament dels impostos i contribucions es feia mitjançant un col·lector, però alguns ajuntaments algun cop per fer front a la impossibilitat dels cobraments havien demanat la presència de força armada per fer-ho possible. Les Junes Corregimentals, possiblement més sovint, també van fer servir en principi, uns comissionats per l'ajuda (?) als membres dels consistoris per fer el cobrament, però després van enviar una força armada més o menys nombrosa com ho van fer alguns caps de la guerrilla espanyola –alguns caps de l'exèrcit francès feien el mateix- que actuava a la zona. Aquesta força armada era un constrenyiment que podia anar augmentant si no es feia el pagament; aquesta repressió en el cas espanyol consistia en que l'ens municipal o el poble tenien, a més de la manutenció, de donar uns diners als oficials, sergents i soldats – generalment era un oficial, un sergent i varis soldats, però també podien ser un sergent o dos oficials, etc.- que anaven augmentant cada vegada més. Al principi tothom pagava els impostos

⁸ Arxiu Municipal de Pineda de Mar. Lligall de la Guerra del Francès. Document número 56.

o contribucions conforme a la seva classe, però al anar passant els anys, els rics possiblement eren els únics que podien fer el pagament en metàl·lic -els altres veïns possiblement pagaven en espècies quan podien-. Per això, un dels problemes que tenia l'ajuntament, era el cobrament dels propietaris que tenien terres però no estaven domiciliats al municipi o que no estaven perquè havien emigrat, perquè com que era difícil la localització per les circumstàncies de la guerra, el cobrament era deficitari o trigava més del compte.

La guerra va provocar uns moviments migratoris; en primer lloc, la proximitat de l'exèrcit francès en qualsevol municipi després d'una lluita en les proximitats del poble fa que la població es refugi per la muntanya i no torni passat cert temps per por a les represàlies. En segon lloc, la prohibició de les autoritats espanyoles vers els governs municipals de no residir als llocs de mandat francès sota el càrrec de traïció fa que aquests s'hagin de desplaçar d'un lloc a altre. En tercer lloc, es produeix una emigració de gent rica o/i dels bons patricis els quals se'ls ha de donar allotjament com a militars. En quart lloc, quan l'exèrcit francès va assetjar Girona es produeix una emigració dels pobles pròxims o del corregiment cap aquella ciutat que va ser limitada per la junta corregimental per obstaculitzar la defensa de la ciutat.

Pel que fa al comerç marítim, el 31 de desembre de 1811 des de Pineda s'informa que ja fa més de dotze anys que no es fa. Possiblement, des de la Guerra Gran, alguns pobles com Pineda només tenien barques de pesca, però des de altres pobles com Calella encara fan alguna activitat comercial marítima a Tarragona i Cadis pel setembre de 1808. Alguns espanyols també fan comerç marítim amb els francesos de Barcelona; des de gener de 1809 ens fan prohibicions de comerç amb aquests des de la Junta de Girona i, des de la Junta Superior del Principat, el 21 de febrer de 1810 es concedeix als particulars la persecució dels contrabandistes. També la Junta Superior des de el 30 de novembre de 1809 declararà traïdors a la pàtria i donarà recompensa als que presentin individus que hagin arrendat o comprat bens expropiats pels francesos als espanyols.

2. Poders Civils

2.1. Divisió territorial: El decret de Nova Planta va substituir les antigues vegueries per corregiments⁹. El corregiment de Barcelona comprenia el territori de l'antiga vegueria del mateix nom, des de Montgat fins a Castelldefels, i terra endins fins a Martorell, amb un corregidor i dos alcaldes majors, tots residents a la capital. El corregiment de Mataró ocupava una part del territori segregat de la vegueria de Barcelona, des de Montgat fins al límit del corregiment de Girona (Arenys de Mar i Arenys de Munt), a més de les sots-vegueries del Vallès. El corregidor i un alcalde major residien a Mataró, i un altre alcalde major a Granollers. El corregiment de Girona comprenia l'antiga vegueria del mateix nom i la sots-vegueria de Besalú, amb un corregidor i un alcalde major a Girona, i un altre alcalde major amb residència opcional a Besalú o Figueres.

Aquesta partició i estructura d'organització territorial va patir uns canvis en els anys de la guerra; en primer lloc, la passivitat de les autoritats espanyoles davant els francesos va afavorir la creació de juntes corregimentals que van substituir la figura única dels corregidors encara que aquests podien formar part. En segon lloc, probablement la majoria de les juntes corregimentals van haver de desplaçar-se de les capitals de corregiment al caure aquestes militarment en poder dels francesos. Així es van establir en altres llocs i podien residir en diferents pobles depenent de la situació militar dels francesos i, així, el seu poder també va estar mermat per les circumstàncies de la guerra (És el cas de la junta corregimental de Girona i la de Mataró). En tercer lloc, els catalans afrancesats i els francesos van canviar la divisió territorial seguint el model francès en departaments i cantons.

Entre els pobles que formaven part de la marina del corregiment de Mataró en l'any 1807 tenim: Alella, Cabrera, Caldes d'Estrac, Dosrius, Llavanes, Premià, Òrrius, Sant Celoni, Teià, Tiana, Vallgorguina i Vilassar. I entre els pobles que formaven part de la marina sud del

corregiment de Girona tenim: Arenys de Mar i Arenys de Munt, Calella, Malgrat, Pineda, Sant Pol i Tordera. Durant la guerra, aquests pobles, estan influenciats pels canvis; en primer lloc, les juntes corregimentals que es creen no sempre incorporen les antigues autoritats espanyoles (Corregidors i alcaldes majors) i si ho fan aquests poden ser acusats d'afrancesats per la seva inoperància anterior i continuada. En segon lloc, en el cas de Mataró, la junta corregimental es veurà obligada a desaparèixer temporalment fins l'any 1808/1809¹⁰ per l'entrada dels francesos a la ciutat a mitjans de juny (Uns diuen que si el 15 o el 16; creiem que va ésser el 17, però això té importància?) i residirà a Mataró i probablement a Canyamars pels anys de 1809-1811, depenent de la presència de les tropes franceses i, des de 1812 es possible que es trobi a Castellar, Caldes de Montbui, Sant Martí de Riells, Sant Vicenç de Riells i, probablement a Sant Feliu de Codines. En el cas de Girona, la junta residirà fins l'any 1809 quan els francesos al final entren a la ciutat; després s'instal·larà a Arenys de Mar o Arenys de Munt també depenent de la presència de les tropes franceses¹¹.

En tercer lloc, la divisió territorial francesa en l'àrea geogràfica que tractem és confusa; tothom està d'acord amb les dues divisions generals dels anys 1810 i 1812. Jesús Burgueño encerta i dóna bones referències a pesar de que no desenvolupa en profunditat l'espai que tractem. Pons i Guri erra amb les dates de publicació del Diari de Barcelona sobre aquests afers. Però a part d'aquesta anècdota, el cert és que el dia 2 d'abril de 1810 es va publicar, en aquell diari, la divisió de Catalunya en quatre corregiments feta per Augereau el 20 de març i diu que el corregiment de Girona anava des de la frontera dels Pirineus fins la desembocadura del riu Tordera al mar. Que el corregiment de Barcelona tenia com a cantons Mataró i Calella i, que Hostalric era cantó del corregiment de Girona. El 5 d'abril es va publicà que el cantó de

⁹ Sobre la divisió territorial: Burgueño, Jesús, De la vegueria a la província: La formació de la divisió territorial contemporània als Països Catalans (1790-1850), 1a. edició, Barcelona, Rafael Dalmau, 1995. Una visió més general a Història de la divisió comarcal, primera edició, Barcelona, Rafael Dalmau, 2003.

¹⁰ Existeix còpia de dos ordres de la Junta i el Senyor Governador a primer de gener de 1809 i la signatura fa referència a Coupigny. Arxiu Municipal de Sant Andreu de Llavaneres. Sèrie 1.7. Correspondència.

Calella comprenia els pobles de Calella, Pineda, Malgrat, Sant Pere de Riu, Santa Susanna, Palafolls, Tordera, Fogars, Vallmanya, Hortsavinyà, Sant Cebrià de Vallalta, Arenys de Munt, Canet i Arenys de Mar. També és cert que el 19 de febrer de 1812 es va publicà la divisió en quatre departaments i diu que el departament del Ter tenia Girona com a partit o subprefectura del corregiment de Girona. Que el departament de Montserrat tenia la subprefectura de Barcelona i que Mataró depenia d'aquesta. Però de Calella no diu res o no ho hem vist. Per lògica el cantó de Calella restava subordinat a Mataró o continuava com el de Mataró dependent de Barcelona i per tant del departament de Montserrat. Però aquests raonaments es contradiuen en la documentació i en el que diu Pons i Guri.

Els documents ens parlen de que Calella, Pineda, Santa Susanna i Sant Pere de Riu pertanyen al departament del Ter –En principi Ter i Segre- corregiment o districte de Girona. Pel que sabem¹², el batlle del cantó d'Hostalric, Font i Sauri, escriu a Pineda el 23 de març de 1811 demanant que siguin pagats l'impost dels cànon a Girona que es deuen i que verifiquin la Gasetta. El 8 de desembre de 1809 ha capitulat Girona i el 12 de maig de 1810 el castell d'Hostalric ha caigut en poder dels francesos (El 7 de novembre de 1809 van entrar a Hostalric). Per tant, segons el decret publicat el 5 d'abril de 1810, això s'hauria d'haver pagat a Barcelona. Així que, els francesos també tenien problemes per implantar la nova administració territorial a conseqüència de la guerra i, per això, encara que el cantó de Calella correspongués a Barcelona de fet es pagaven els impostos a Girona. Pel que sabem, els francesos fins l'any 1811 generalment demanaven, exigien o requisaven provisions o subministraments en el seu pas o trànsit -hi ha excepcions de contribucions en metàl·lic en algunes poblacions-; des d'aquest any, a més, van demanar o exigir impostos als pobles del cantó de Calella des de Girona, Maçanet de la Selva, Hostalric i Sant Celoni a pesar de que

¹¹ Hi ha una carta del vocal secretari de la Junta de la Junta Corregimental de Girona a Canet el 8 de gener de 1811, però això no vol dir que la aquesta resideixi en aquella població o potser sí perquè uns mesos després hi ha una ràtzia important.

bastants d'aquests pobles eren lliures de l'ocupació continuada, però no ho estaven de les ràtzies o accions punitives.

Altre tema és el de la jurisdicció de la terra; en el cas de Calella i Pineda era senyorial i corresponia al Duc de Medinaceli¹³. Pel que sabem, el senyor feudal tenia entre altres els privilegis de donar el títol de batlle i de síndic prior? i que això es podia fer sense proposta dels regidors que formaven part de l'ens local. També sabem, que hi havia uns quants ajuntaments que havien posat un plet a la Reial Audiència de Catalunya contra el senyor jurisdiccional (El de Pineda concretament per la proposta d'aquest de batlle cada bienni)¹⁴ i que aquests plets van ser fallats en contra dels ajuntaments com diu la carta de 23 d'octubre de 1810: Jacint Pons, des de Tarragona, escriu a l'ajuntament de Calella, que el Reial Acord (Audiència) havia resolt el 15 d'aquell mes, que no es pertorbés al Duc de Medinaceli les facultats que té¹⁵.

A pesar d'això, els drets senyorials seran abolits per les Corts de Cadis i restaurats i limitats per la monarquia absoluta de Ferran VII; així, el 28 de setembre de 1811, es va fer saber des de Vic, el decret de les Corts de Cadis de 6 d'agost de 1811 sobre l'abolició d'aquests drets¹⁶ i, el 15 de setembre de 1814, una Reial Cèdula, manava que els senyors jurisdiccional fossin reintegrats en la percepció de totes les rendes, emoluments, prestacions i drets de senyor territorial. Però una ordre del 24 d'octubre de 1814 mitjançant Girona deia que no s'havia de

¹² Altres documents són els rebuts i manaments per les contribucions fets pel govern francès per a Calella i Pineda.

¹³ El 1772, pel casament de Teresa de Montcada amb Luis Antonio Fernández de Córdoba Folc de Cardona y Spínola, duc de Medinaceli i de Cardona, s'integra el vescomtat de Cabrera.

¹⁴ Segons els documents de 19 de setembre de 1809 i 9 d'octubre del mateix any fets per Joan Morell com a *Fiel de hechos*; en aquests també es diu que la presa de possessió era un jurament amb la ma sobre una creu, prometent, en el cas del batlle, la bona conducta amb la feina, la imparcialitat de la justícia que donaria, la defensa dels altres membres del comú i no revelar els secrets de l'ajuntament. Com a síndic només cal ressaltar que havia que fer-ho amb esperit cristià i patrici.

¹⁵ "A consecuencia del expediente promovido por varios Bayles y Ayuntamientos de los Vizcondados de Cabrera y Bas relativo a las facultades de su Señor Jurisdiccional".

¹⁶ 1. Queden incorporats a la Nació tots els senyorius jurisdiccional. 2. Queden abolits els dictats de vassalls i vassallatge; d'ara endavant ningú podrà dir-se senyor de vassalls, exercir jurisdicció, nomenar jutges, ni usar dels privilegis i drets compresos.

reconèixer jurisdicció baronial i que si s'havien de fer ternes de justícia i regidors que eren baronials s'havien de fer com les que són reials.

2.2. Jerarquització i subordinació del poder civil espanyol als exèrcits: El poder civil estava jerarquitzat com hem vist més o menys en la divisió territorial. Els corregidors i alcaldes majors van poder ser canviats per les juntes corregimentals; en el cas de Girona, Joaquín de Mendoza, l'antic corregidor, és acusat d'afrancesat i destituït de la junta . En el cas de Mataró, Coupigny continuarà i podrà prospera. Pel que fa als alcaldes majors, en el cas de Girona no sabem res fins l'any 1812 i, en el cas de Mataró fins l'any 1811. Les juntes corregimentals de Girona i Mataró al cap d'un temps d'haver començat la guerra van enviar els seus representants a la Junta Superior de Catalunya. Després, amb la Constitució, es van fer eleccions des de les juntes locals o ajuntaments per escollir els membres que havien d'anar a les juntes corregimentals i, des d'aquestes juntes de corregiment es va elegir als representants que havien d'anar a la Junta Superior de Catalunya. Que es creessin les juntes corregimentals no vol dir que també això passés amb les juntes locals; la majoria dels ens municipals que hem tractat poques vegades s'anomenen de junta local –els que ho fan és majoritàriament fins l'any 1809- i les juntes corregimentals generalment les anomenen com ajuntaments. Els municipis diuen que han creat la junta de sanitat o altres, però segueixen sense utilitzar normalment el nom de junta local. A partir de la Constitució de Cadis, els ajuntaments s'anomenen constitucionals i, deixen de ser-ho amb les disposicions de Ferran VII.

La jerarquització civil estava lligada a la divisió territorial i per això durant la guerra van existir conflictes entre les juntes corregimentals de Mataró, Girona i la del Partit del Vallès i entre les juntes corregimentals i els ajuntaments. Un exemple d'això el tenim en la còpia de l'ofici de l'ajuntament de Pineda, del dia 27 de desembre de 1811, que diu que el corregiment

de Mataró té cinc carros dels seus veïns i, que això, és arbitrari ja que aquest corregiment no té cap domini sobre Pineda.

El poder civil estava subordinat als poder militar ja abans de la guerra, amb aquesta, els poders civils van quedar totalment subordinats als exercits espanyols i francès perquè davant de la força de les armes poca cosa es podia fer. Però, a pesar de la subordinació, la violència dels exèrcits -majoritàriament de l'espanyol, perquè la del francès tenim poca informació- era qüestionable perquè hi van existir escrits de protesta i fets de resistència contra l'atropellament de les autoritats civils –sobre tot contra les municipals-. Els exemples d'això es produeixen a Arenys i Pineda, però també a Alella, Teià i a Sant Andreu de Llavaneres; a Alella el 9 d'octubre de 1811, l'Ajuntament diu que s'ha vist apressat en el pagament de les contribucions pel brigada Milans que és el comandant general d'aquest cantó. Que es van presenta dos individus de l'Ajuntament a Arenys i que van ser fets presoners sense escoltar-los i sense dir-los el motiu fins després de l'arrest. Que en altre són fets presoners el regidor i el síndic a les seves pròpies cases i són portats a Arenys i, que el síndic, va tornar amb la paraula de que es pagarien els deutes. Que després, es va presentar la tropa i, com que no va trobar ningú, va anar a Teià i va fer presoners els regidors i síndic.

El 15 de maig de 1812, la comissió corregimental de Mataró –que està a Sant Feliu de Codines- fa constar que s'han presentat l'alcalde Ignasi Casals i el regidor degà Juan Pablo Garí de Sant Andreu de Llavaneres en qualitat d'arrestats per la manca de compliment d'ordres i, que hauran de pagar 100 duros i així cada setmana fins que facin el pagament de les tres quinzenes endarrerides. Per en Josep Segarra i Ramis, notari de Sant Andreu, que certifica que entre les 5 i 6 de la tarda del dotze de maig de 1812, sabem que es va presenta un càpita de la companyia d'Argentona de la divisió de Francisco Riera amb 25 homes per fer-los presoners i que van ser insultats i atropellats -que hi va haver fets de paraules i de mans-.

2.3. Afrancesats? Nacionalisme espanyol? Constitucionalisme? Revolució? Els afrancesats convençuts a Catalunya no són gaires; en el cas de Joaquín de Mendoza, corregidor de Girona, creiem que no és un afrancesat convençut, ni creiem que es pugui dir que va ser un partidari del rei Josep I, ni creiem que es va acomodar a les circumstàncies del règim josefí. El que succeeix, és que està considerat com a afrancesat o col·laboracionista dels francesos per la bibliografia sobre Girona¹⁷. No sabem si Font i Solsona coneixia aquesta circumstància o va ser perquè va veure l'escrit de Joaquín de Mendoza de 2 de juny de 1808 i el va considerat un afrancesat. En aquesta carta dirigida a Pineda, Mendoza deia que el general de les tropes franceses que estaven a Mataró s'havia queixat de que els soldats francesos eren insultats, maltractats i ferits en el seu trànsit des de Pineda a Mataró i que estava sorprès i que això podria tenir conseqüències perquè era contrari a la llei i a les ordres del govern i, ordenava que aquest fets no tornessin a passar. Per la data de l'escrit, Mendoza no sembla lliure de culpa. Però hi ha una carta d'ell el 22 de febrer de 1808 al càpita general on explica un altre cas sobre atropellaments des de Tordera a Pineda i, que aquest s'havia produït pel poc temps d'aprovisionament i pel gran nombre de tropa francesa i, per la manca de coneixement de la llengua francesa dels alcaldes o factors encarregats dels subministres. Per la relació cronològica dels fets i el contingut de la correspondència amb Pineda (El primer de març de 1808 en els acords de l'ajuntament de Barcelona es fa constar l'ocupació de la Ciutadella i Montjuic, però consten com a aliats fins a mitjans de març i fins el juny no es parla de revoltes encara que continua la quietud institucional. El 18 d'aquest mes Godoy es retirat dels seus càrrecs. El 20 es comunica l'abdicació de Carles IV a Pineda, el 9 d'abril es comunica que el rei va en direcció a Burgos, el 11 de maig Joaquín Mendoza afegeix un edicte pels fets de Madrid i ordena que es protegeixi als francesos per no alterar l'harmonia i la confiança que han de tenir tots els vassalls del rei, el 17 Ramon Feliu i Viñas comunica al

¹⁷ Entre altres veure Simón Tarrés, Antoni, La crisis del Antiguo Régimen en Girona, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, 1985, pàgina 189.

secretari municipal de Pineda que els francesos paguen les comptes i que sap que es faran en metàl·lic i que per a Tordera ja s'ha fet i que per a Malgrat es farà la setmana pròxima), creiem que no es pot considerar a Mendoza com afrancesat, si no que va ser un funcionari més a les ordres de Madrid i que va formar part de la junta corregimental de Girona, però que no va durar gaire per altres factors aliens al afrancesament.

Des de la perspectiva de la revolució liberal, la Guerra del Francès està considerada com l'inici del nacionalisme espanyol¹⁸ a pesar de que les juntes podrien haver perjudicat l'Estat liberal perquè significaven una feblesa dels mecanismes de control polític. Però és evident, que les Corts de Cadis van materialitzar un concepte nacional diferent fins aquell moment. Però creiem que la continuïtat de la defensa i la conservació de la religió, el rei i de la pàtria, també significaven que la identitat nacional espanyola no estava generalitzada. El fet és que la monarquia borbònica continuava en la seva heterogeneïtat de regnes i a pesar de que es volia establir en la correspondència oficial el castellà des de la Nova Planta, hi havia una continuïtat del català en la correspondència entre els ajuntaments i una continuïtat de la llengua catalana entre la població. A més, creiem que per la gent en general la pàtria era el seu poble de naixement o al lloc on vivien o la terra on estaven¹⁹.

El 13 d'agost de 1812 es va rebre o va ser copiada a Pineda la circular de l'alcalde major de Girona de 2 d'agost obeint ordres del càpita general de 28 de juliol seguint l'ordre de la Regència de 8 de juny sobre la difusió de la Constitució pels pobles²⁰. El 2 d'octubre de 1812, des d'Arenys de Mar, s'ordenava la formació de la junta parroquial per l'elecció de diputats a Corts per l'any 1813; els electes passaven a Arenys perquè la junta del partit elegís els

¹⁸ Abans de la revolució liberal hi ha un protonacionalisme espanyol (Reis Catòlics, Unió de Corones, Nova Planta).

¹⁹ El 27 de setembre de 1813 en un judici quan els hi pregunten a uns reus quina és la seva pàtria responen que Campins, Sant Feliu de Guíxols, Canet.

²⁰ S'havia de llegir, però si no es podia ja es faria. Però s'havia de jura per la universibilitat dels veïns l'obediència i el compliment. Tot això s'havia de fer com de costum amb il·luminació, repicament de campanes i demostracions de joia.

corresponents per anar a la junta preparatòria per forma eleccions²¹. Però tot això es va poder fer? Si seguim a Pons i Guri sembla que no, en primer lloc perquè no en diu res i, en segon lloc, perquè veien les accions de guerra o guerrilla o ràtzies, etc. no sabem com ho van fer. El que interessa és que a més dels inconvenients de la guerra amb els francesos, la Constitució va durar poc temps; el 4 de maig de 1814 Ferran VII manifesta els motius per no jura la Constitució creada en les Corts extraordinàries i per dissoldre les ordinàries. El 18 d'octubre, des de Girona, es recorda, que a més de l'abolició de la Constitució, es va manar que s'esborressin dels llibres dels ajuntaments les actes constitucionals i que s'esborressin les inscripcions relacionades amb la Constitució. El 20 d'octubre, l'alcalde major des de Girona, deia als ajuntaments que encara no havia estat informat del cessament dels constitucionals, ni de la reposició dels que havia en l'any 1808 i els ordenava que donessin raó de haver-ho fet i, que si havia encara algun individu dels temps de la Constitució, aquest havia de cessa amb 24 hores.

En alguns documents de la Guerra del Francès surt la paraula revolució; creiem que es utilitzada com a canvi polític de l'antic govern de Godoy i de la lluita contra el govern francès. Francisco Javier Cabanes creiem que ho expressa així: “Sin las crueldades de Murat y sin el brutal tratamiento que sus satélites dieron a los inocentes habitantes de Madrid, es muy probable que no hubiera tenido lugar nuestra revolución gloriosa. Lo ocurrido en Aranjuez en el mes de marzo preparó la nación a grandes novedades. La abdicación de los reyes padres, la supuesta de Fernando, la regencia de Murat, la junta de notables en Bayona, todo seguido del dos de mayo, fomentaron la revolución en las provincias, las cuáles han sostenido la causa que han hecho suya”²². Però es va poder produir una altra revolució? Si diem que sí seria

²¹ Es demanava que l'ens municipal s'auxilies del mossèn -generalment això ja es feia amb les eleccions municipals-. Per Pineda i Santa Susanna participaven 560 veïns -500 per Pineda-, s'elegien 34 compromissaris - 31 per Pineda- i aquests havien d'elegir 3 electors parroquials.

²² Cabanes, Francisco Javier, Historia de las operaciones del ejercito de Cataluña en la guerra de la usurpación o sea de la independencia de España. Campaña primera, Tarragona, en la imprenta de la Gaceta, 1809, pàgines 3 i 4. Còpia Facsímil.

arriscat, però creiem que si no es va produir, sí que va haver un conflicte social sobre la propietat de la terra important en el primer mes de resistència contra els francesos; el 23 de juny de 1808, la Junta Superior de Catalunya, tenint notícies de que certs díscols aprofitant-se de les actuals circumstàncies agafen els delmes i altres rendes de senyoriu amb l'excusa de que són per la manutenció dels homes que han de lluitar contra els francesos, ordena, que les propietats, siguin les que siguin, han de ser respectades i conservades en les persones que són les propietàries.

3. Exèrcits

3.1. Exèrcit espanyol: Els inicis dels fets militars van començar abans de mitjans de juny de 1808; el 13 del mateix, Pineda va enviar homes per Montgat i una ordre des de Girona manava el sometent general i treballadors per la costa per fer malbé el camí. El 17 el cordó militar de Montgat va ser superat i, el de Calella el 18 -el batlle de Sant Pol mort-. Els francesos arriben a Girona el 19 i el 20 comencen els atacs. A partir d'aquesta data hi ha participació d'homes de Pineda en el cordó d'Arenys el 14 de juliol -el 20 hi ha lluita a Pineda-, en els setges de Girona, en la lluita de Roses, en la participació pel control de les illes Medes, en el setge de Tarragona, etc. A la zona actuen les guerrilles de Francesc Milans del Bosch i de Joan Clarós.

Creiem que el buit dels poders militar i civil, la creació de juntes i el fracàs de la guerra regular van decidir la tàctica guerrillera. El 5 de juliol de 1808, la Junta Governativa de Girona va rectificar i va fer conèixer les prevencions de la Suprema Junta de Sevilla; en aquestes disposicions es deia que s'havia d'evitar qualsevol acció militar general i que per tant era convenient una guerra de partides, que s'havien d'assegurar que a l'exèrcit enemic no arribessin les provisions, que s'havien de tallar ponts i que s'havien de fer trencaments als

camins. A més, també es deia que els generalíssims del nord i de llevant haurien d'interceptar el trànsit o els reforços dels francesos en les províncies que tenien al seu càrrec²³.

A Catalunya en la Guerra del Francès l'exèrcit es va dividir en sometents i miquelets; aquests últims eren considerats com exèrcit i els sometents eren jutjats com una força de reserva. En les capitals de corregiment a més es van crear les companyies honrades, que generalment es formaven pels homes que no havien format el sometent. Pel que sabem, en els pobles de la marina que tractem, els sometents van ser els primers i els miquelets poc temps després, però aquests últims no van durar gaire perquè no es complien el nombre dels que es demanaven i, amb els sometents, també succeïa el mateix, però com que no tenien el mateix caràcter militar es van prolongar més temps. Des de Girona el 7 d'agost de 1808 ja es fa saber que no s'ha enviat el nombre de miquelets que s'havia demanat i que s'envií el sometent, però també es presenta poca gent. El 9 de desembre, també des de Girona, hi ha queixes de que no s'ha complert el nombre de miquelets demanats el 10 de novembre i es tornen a demanar. És interessant saber que el 10 i 11 d'agost havia individus que s'havien ofert a Pineda per miquelets per comptes d'altres i que des de Girona es prohibeix i demana que siguin voluntaris. De fet hi ha un fracàs continuat en les demandes de miquelets i de sometents; el nombre que es demanava poques vegades es compleix i el poc interès pels miquelets queda demostrat amb l'oferiment d'homes d'altres pobles pels que han d'anar –a canvi de diners-. Pel que sabem hi ha quintes o sorteigs el 1808, 1809 i 1810; no hi ha una crida general en els primers moments de la guerra, si no que són els caps de les juntes de govern o corregimentals els que fan les crides de sometent general o diuen el nombre de sometents o de miquelets corresponent a cada població i, és en aquest cas, que els ajuntaments s'encarreguen de fer complir l'ordre i de fer el sorteig o la quinta amb l'ajuda del mossèn. L'edat dels membres del

²³ Així la idea de que a partir de la tardor i hivern de 1808 i principis de 1809 seria utilitzada la tècnica guerrillera d'Antonio Moliner no seria correcta. Veure Moliner Prada Antonio, La guerrilla en la Guerra de la Independència, Ministeri de Defensa, 2004, pàgina 26.

sometent anava des dels 15/16²⁴ fins als 50/60 –així que no és estrany que la Junta Superior es queixi que a la falta d'homes molts pobles només enviïn inútils o pròxims a ser-ho- dependent de les circumstàncies i s'havien de rellevar cada cert temps (sabem de relleus cada 8 dies). Però en el transcurs del temps al sometent o de reserva se li van donar uns reglaments: Edat de 18 a 45 anys. Persecució i arrest de desertors, hostilitzar l'enemic en les seves comunicacions, protecció dels pobles, etc.²⁵. Exempcions per inútil, per religió, per ser autoritat civil –Junta Superior, juntes corregimentals, ajuntaments-, per ser empleat d'aquestes autoritats, per ser metge, cirurgià, farmacèutic i mestre de primeres lletres amb càrrec i dotació²⁶. No exempció pels llicenciats absoluts del servei mitjançant la quantitat de 500 o 600 duros²⁷.

A part de la falta d'homes que s'enviaven per miquelets i sometents, altre problema van ser les desercions; que sabem des de el 21 de febrer de 1810 consta que hi ha soldats dispersos pels pobles i que han d'ésser apressats pels ajuntaments. Els càstigs per la deserció i per afavorir-la eren la pena de mort. Existeixen indults pels desertors com a conseqüència d'alguns canvis en els caps de comandament militar o per algunes victòries de les armes espanyoles. Alguns desertors al·legaven que la deserció era per un temps breu, que havien de veure a la seva família o que havien de canviar-se de roba. Es van prendre mitjans –control de passaports i butlletes de sanitat- per evitar l'embarcament dels homes des de els 18 a 40 anys. El fet és que el reclutament cada vegada va anar a menys, que hi va haver un rebuig de les quintes i/o als cossos militars com els miquelets i els irregulars com als sometents després de les derrotes de Girona i Tarragona, que la possibilitat de redempció del servei mitjançant diners o altres només afavoria a unes minories i que els més perjudicats eren els jornalers de

²⁴ El 30 d'octubre de 1811, des de la Junta corregimental d'Arenys, seguint ordres de la Junta Superior de Catalunya, s'ordenava el reclutament de nois de 10 a 14 per timbalers. S'havia de donar 2 o 3 duros a cada un, roba i pa a cada un perquè poguessin arribar al destí. Els nois preferentment havien de ser ganduls o pobres.

²⁵ Reglament, Tarragona 22 de juny de 1810. Juan Manuel de Villena.

²⁶ Berga, 17 d'agost de 1811. Junta Superior.

²⁷ Junta Superior de Catalunya 24 d'agost de 1811.

la pagesia, els petits comerciants, els menestrals modestos i els pescadors, perquè a part de que no podien pagar-se l'exempció, eren una classe social on els pares dels que havien de fer el servei militar no es podien permetre la falta d'un fill per sobreviure. Així, les sol·licituds d'exempció per viduïtat, per vellesa o pobresa dels pares van poder ser bastants. A més, la repressió per la deserció, a més de la pena de mort pel que la feia, podia repercutir en la família del desertor; sabem que es podia capturar al germà casat d'un desertor i obligar-lo a fer el servei pel seu lloc, o als pares del desertor perquè es presentessin a la comissió militar i així donar comptes del seu fill.

3.2. Exèrcit francès i anglès: L'exèrcit francès va passar d'aliat dels espanyols a enemic en poc temps. Després de la presa de Barcelona, els francesos van anar en direcció a Girona i va ser a partir d'aquí on va començar el conflicte armat amb els pobles que tractem. L'actuació de l'exèrcit francès a les diferents poblacions no distants després d'un combat segons les autoritats espanyoles és la següent: Saqueigs i incendis de cases –o altres com el convent dels caputxins entre Calella i Pineda-, assassinats d'homes, violacions de dones, robatori de queviures i de cavalls, etc.

L'exèrcit francès no es distingeix gaire de l'espanyol en la demanda de subministraments i de contribucions; en el seu trànsit pels pobles demanaven pa, carn, vi, arròs, farratge, carros, etc. i feien malbé les collites –l'espanyol també ho feia i, si això, adjuntem les males collites, el resultat és la gana i l'empobriment de la població-. En el pas de tropes, en les ràtzies i en el seu domini des de la caiguda de Girona, demanaven contribucions en metàl·lic que no eren fàcils de pagar i també demanaven la presència dels batlles i regidors per donar comptes o els feien presoners i els portaven a Girona per la falta de pagaments. El poder dels francesos a la zona és important des de febrer de 1812; a part de Barcelona que va estar sotmesa sempre, la presa de Girona pel desembre de 1809, la caiguda de Sant Celoni i Hostalric pel gener i maig de 1810 i, la presa i el control de Mataró pel febrer de 1812, fan que l'exèrcit francès pugui

dominar la situació i resideixi en tots aquests llocs fins l'any 1814. Els francesos tenien com aliats un grup de desertors espanyols dits de brivalla, però ells també van tenir desertors i, aquests, havien de ser tractats bé per les poblacions lliures espanyoles perquè pugues augmentar el nombre d'ells²⁸.

Pel que fa a l'exèrcit anglès no sabem gaire; la seva importància consisteix en l'hostilitat marítima que fa als francesos i en la col·laboració amb els espanyols en la ruptura de camins, transport marítim, etc. Tenim constància de la seva presència des de juliol de 1808 i en els anys 1811, 1812 i 1813. Les accions marítimes contra els francesos són el bloqueig marítim – generalment a Barcelona-, els bombardeigs des de la costa a la infanteria francesa, el transport de queviures o tropes –recuperació de les illes Medes-, etc.

FONTS

Arxiu Comarcal de Mataró

- 1) Documentació sobre el repartiment en el corregiment de Mataró. 1807.
- 2) Resum estadístic de les poblacions. 1794.

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

- 1) Hemeroteca: Diari de Barcelona (1810-1812).
- 2) Ajuntament Borbònic: Acords 1808.

Arxiu Històric de la Ciutat de Girona

- 1) 1.2.3. Correspondència de la Junta.
- 2) 1.2.6. Correspondència de la Junta amb diversos pobles.
- 3) 1.2.8. Correspondència del cavaller governador.

Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona

²⁸ Pel gener de 1813.

- 1) Lligall 4. Expedient 12. Correspondència d'observadors anglesos presents durant la Guerra del Francès.
- 2) Lligall 5. Expedient 10. Assumptes administratius que adrecen els governadors dels corregiments a la Diputació.
- 3) Lligall 7. Expedient 1. Assumptes administratius adreçats a la Diputació.
- 4) Lligall 12. Expedient 1. Estat dels establiments d'instrucció, caritat, correcció i beneficència.

Arxiu Històric Municipal de Calella

- 1) 5.2.3. Comptes de l'hospital. 1709-1813.
- 2) 5.3. Beneficència i sanitat. Vària: Sanitat i passaports de mariners (1804-1890). Documentació aïllada: Sanitat. 1755-1968.
- 3) 7.3. Lleves i revistes militars: Quintes. (1809-1810). Documentació aïllada: Documentació militar de 1726 a 1893.

Arxiu Municipal de Pineda de Mar

- 1) 1.3. Alcaldia: Decrets, bans. 1808-1814.
- 2) 1.7. Correspondència. 1808-1814.
- 3) 8. Lligall de la Guerra del Francès.
- 4) 9.1. Estadístiques generals de població. Censos. 1797-1813.
- 5) Opuscles: Exposició de documents municipals del període de la invasió napoleònica.

Arxiu Municipal de Sant Andreu de Llavaneres

- 1) 1.7. Correspondència. 1810-1812.
- 2) 2.4.3. Contribució extraordinària de 1810.